

несподіваному ракурсі, примушуючи по-новому, яскраво і несподівано, бачити давно знайомі речі, вдумуватися у їхню суть.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В.М. (співголова), Тараненко О.О. (співголова), М.П.Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004. – 824 с.
2. Мойсеєнко А. До питання про експресивність. Засоби експресивного творення в поемі Миколи Бажана „Політ крізь бурю” // Мойсеєнко А. Мова як світ світів. Поетика текстових структур. – Умань, 2008 – 279 с.
3. Мороховский А. Н., Воробьева О. П., Лихошерст Н. И., Тимошенко З. В. Стилистика английского языка. К.: Вища школа. – 1984. – 247 с.
4. Паустовский К. Время больших ожиданий. – М., 1972. – 670 с.
5. Потєбня О. О. Эстетика і поетика слова. – К., 1985. – 302 с.
6. Скиба Р. Хвороба росту. Зібрано-вибране: (Поезії 1988-1997 рр). К.: Смолоскип, 1998. – 237 с.
7. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І.Мацько, О.М.Мацько, О.М.Сидоренко. – К., 2003. – 462 с.
8. Хазагеров Г. Г. Маргиналии в области тропов как контекстуальный феномен // Текст и контекст: лингвистический, литературоведческий и методический аспекты. X
Виноградские чтения. М. Т.І Ч.ІІ. М., 2007. – С. 150-153.
9. Хованская З. И. Стилистика французского языка. М.: Высшая школа. – 1984. – 343 с.

In the article comparisons as a stylistic method of artistic image of reality in the poetry of Roman Skiba are examined.

Key words: poetics, logical and vivid comparisons, visual, voice, odorative, emotional comparisons.

Павлова І.Г.

ЛЕКСИЧНІ СИНОНІМИ В КОНФЕСІЙНОМУ ТЕКСТІ: СЕМАНТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (на матеріалі православних проповідей)

У пропонованому дослідженні схарактеризовано репрезентацію лексичних синонімів у конфесійному тексті; проаналізовано структурні моделі, у яких зреалізовано їхні семантичні та стилістичні функції, а також з'ясовано специфіку семантичної структури близьких за значенням слів та вплив на її формування лексичного оточення.

Ключові слова: конфесійний текст, діагностичний контекст, семантичні функції, функція уточнення, функція заміщення, стилістичні функції, функція оцінки, сема, семема, значення, опозиція, дистрибуція.

Семантико-стилістичною значущістю в конфесійному мовленні вирізняються лексичні синоніми. Виконуваними ними семантичними й стилістичними функціями сприяють реалізації загальної мети релігійно-церковної сфери – повернути до віри чи утвердити її, діючи словом точним, зрозумілим, переконливим, створюючи розгорнуті образні картини релігійної дійсності.

В обстежених текстах проповідей представлено такі групи синонімів: **семантичні** (*Боголюдина – Страждалець – Суддя – Учитель – Спокутувач; Владичиця – Цариця – Богородиця; апостоли – учні Христа; стилістичні* (*лепта – частка, ветхий – старий, юродивий – божевільний, днесь – сьогодні; обіцянка – обітниця – присяга; лікувати – зцілювати; Різдвяний Піст – Пилипівка; Томина неділя – Провідна неділя; Різдво Христове – Коляда; Надвечір'я Різдва Христового – Святий Вечір, Свят-вечір тощо*), **семантико-стилістичні** (*прохання – благання; благо – добро; милість – усепощення; злоба – ненависть; Ісус Христос – Новий Адам, Сонце для світу; Богоявлення – свято оновлення душі; надія – якор спасіння; розповідати – благовістити*).

Характерною рисою синонімічної організації конфесійного тексту є помітне домінування в ній семантичних синонімів, що зумовлено завданням різнобічно представити денотати, які є об'єктами найпильнішої уваги. Специфіка функціонування семантичних синонімів полягає в тому, що вони практично не змінюють своїх синонімічних відношень упродовж тривалого часу. Такі лексеми, як правило, загальновідомі й відтворювані поза контекстом. Зауважимо, що майже всі семантичні синоніми мають більш чи менш виражену конотацію. Вона детермінується сферою конфесійного мовлення й особливостями християнського світогляду.

У будь-якому тексті і в конфесійному, зокрема, синоніми виконують важливу роль. Загальновідомо, що функція уточнення „є найважливішою семантичною функцією синонімів... Необхідність уточнення зумовлена тим, що позначуване (предмет, явище, властивість і т.п.) не „покривається” через свою багатогранність одним яким-небудь ЛСВ... Це процес, який переживається, він пов'язаний з переходом від смислу й конотацій однієї одиниці до семантики й різноманітних асоціацій інших. Саме особливим статусом синонімів уточнювати зумовлено активне використання в проповідях ампліфікаційних рядів семантичних синонімів. Ця ампліфікація є градаційно структурованою. Другий член ряду, уключаючи значеннєвий обсяг першого, містить нову сему, яка є смисловою домінантою висловлювання: *Як тільки з нами станеться якесь горе – особисте, сімейне, суспільне, усенародне – ми запитуємо в себе: де ж ти Бог? Що Він робить? Чому вичікує? Невже Його присутність, яка інколи мерехтить посеред бурі, не що інше, як **марєво**, тобто **обман**, **неправда**?* [ПД].

Високий ступінь продуктивності мають і синоніми з родо-видовими відношеннями лексичних одиниць (гіперонімія): *Українська нація мусить тильнувати, щоб дати якнайбільше інтелігенції, і то **інтелігенції** свідомо*

української: *адвокатів, лікарів, учителів, інженерів, священників і т.ін.* [П]. Перехід від гіпероніма до гіпонімів пов'язується з одержанням додаткової інформації та конкретизацією позначуваного: *У кожного народу в його живій мові ховається найсвятіше: його Віра, його серце, його душа, його культура, його філософія* [П].

З-поміж квазісинонімів активність виявляють і лексичні одиниці, синонімічність яких обмежується певним контекстом. Вони характеризуються тотожною референцією, тобто однаково віднесені в тексті денотативно, однак не мають у мові необхідної семантичної подібності: *Прийшов час суду, прийшла морська хвиля, про яку сьогодні розповідається у святому Євангелії, – буря, яка може все потопити; приходить вогонь, що перемагає вогонь людської злости й ненависті, і що тоді залишиться від тієї будівлі нашого життя, яку ми почали будувати на основі Христовій?* [ПД].

Активно функціонують у конфесійному мовленні синоніми, які традиційно називають дублетними одиницями (або абсолютними синонімами), тобто такими, що порівняно з іншими мають максимальну кількість тотожних сем і частину сем, що не збігаються, проте в операційному плані вони виявляються “несуттєвими”. Однак, на нашу думку, їхня дублетність є функціональною, а не семантичною, оскільки остання спостерігається лише за частиною семного складу, хоч і максимальною. Відмінні ж семи виявляються лише шляхом глибокого семантичного аналізу, тому вони й непомітні на перший погляд. До таких одиниць належать: *Воскресіння Христове, Пасха, Великдень; анафема – прокляття; сакрамент – таїнство; таємниця – таїнство; спасати – визволяти; свято – празник (діал.); ієрей – священник; священник – душпастир; храм – церква; самітник – аскет; монастир – обитель і т. ін.* Вважаємо, що одиниці з максимальним збігом семного складу варто віднести до розряду семантичних синонімів, хоч і виділити в окрему групу.

Щодо морфологічного вираження синонімії, то варто зазначити: як і в світському мовленні, вона неоднорідна. Найактивніше в синонімічні відношення вступають іменники: *атеїст – невіруючий – безбожник – богоборець – боговідступник; надія – уповання; милість – ласка; істина – правда; переосмислення – перекручення; щастя – блаженство; мир – злагода – спокій; життя – існування; прикметники та дієслова: істинний – правдивий; наставляти – надоумлювати.*

Для слів, які поєднуються синонімічними відношеннями, властиве переважно контактне вживання, що забезпечує реалізацію первинної категоріальної функції уточнення. При аналізі синонімів за основу береться ономазіологічний аспект, він характеризується спрямуванням від значення до його словесної (лексемної) експлікації.

При контактній взаємодії синоніми знаходять вияв у відповідних діагностичних контекстах, найпродуктивнішими з яких є: *X, Y, Z...; X і Y; X = Y, X, або (тобто (цебто) Y.* Функція уточнення увиразнюється через конкретизацію ступеня прояву тієї чи тієї ознаки, якості, властивості, дії і т.п. (семантична градація) і послідовно репрезентується структурними типами *X, Y, Z..., X і Y: Апостол Павло до нас промовляє слова останньої надії, слова*

останнього уповання на милість Божу і всепрощення [ПД]; Як свідчать **подвижники благочестя, люди святі**, які на власному досвіді пізнали **щастя і блаженство**, серед земних страждань душа може **веселитись і радіти**, переживати такий душевний стан, з яким не можуть порівнятись ніякі тілесні насолоди [ПФ]. У запропонованих фрагментах синоніми відрізняються відсутністю/наявністю семи із загальним значенням інтенсивності, яка реалізується через додавання до тлумачення слів “великий”, “граничний”, “сильний”, “твердий”, “дуже” і т.ін.. Наприклад: уповання – “тверда надія”; усепощення – “найвищий прояв прихильності когось вищого становищем до залежного; найвищий прояв милості”; блаженство – “велике щастя”.

Для структурного типу X і Y характерним є закритий двокомпонентний склад. Будова ж контексту X , Y , Z ... визначає відкритість синонімічної структури, що може включати як два компоненти, кількість котрих зумовлюється значенням одиниць або потребами проповіді, так і елементи всього синонімічного ряду залежно від конкретної мовленнєвої ситуації й аналізованого об'єкта.

Такі синоніми характеризуються привативними опозиціями. Наприклад, значення слова *молитися* включає в себе семантику слова *говорити* плюс диференційні семи, що відрізняють процес моління від інших вербальних контактів з Богом: *молитися* – “говорити за допомогою молитви”; “говорити (звертатися) з проханням”; “говорити (звертатися) з подякою”. Один із членів опозиції характеризується наявністю, а інший відсутністю ознаки. Перший називають маркованим, другий – немаркованим. Смыслові відношення між ними зображують як “А – не – А”. Тип опозиції перебуває в тісному зв'язку з дистрибуцією. Для привативних опозицій лексична дистрибуція немаркованого члена ширша, оскільки він характеризується більшим охопленням класу предметів, явищ, дій. Вона включає дистрибуцію маркованого члена. Так, у всіх контекстах, де зустрічається слово “молитися”, можна вживати “говорити з Богом”; “українська мова” → “рідна мова”; “виконати заповіді” → “створити приписане”; “Христос → основа”. Однак у тій самій мовленнєвій ситуації допускається й зворотна заміна.

Уточнення можна кваліфікувати і як “неповне заміщення” [там само, 233]: *Треба не сумувати і зневірятися, а терпіти й чекати милості Божої, а також вважати себе негідними дарувань Божих. Воістину за своєю гріховністю усі ми не тільки недостойні Його милостей, але недостойні й вимовляти ім'я Боже* [ПФ].

Поширене вживання близьких за значенням слів у диференціюючих контекстах, де на відміну від контекстів нейтралізуючих, які помітно домінують, на перший план виходять не спільні семи, а відмінні: **Чистота та цнотливість** стали шляхом до Бога для святителя Григорія. Уступаючи в юність, він вже знав істинну цінність доброчесності. Він знав, що не золото і не багатство, не блиск вченості та премудрості складають істинний скарб життя, але **чистота серця і розуму, цнотливість** помислів і тіла [ПФ]. Л.М. Новиков зазначає, що “синонімія виявляється неможливою в диференціюючих контекстах – $X (...k_{n-2}, k_{n-1}, k_n) || (...k_{n-2}, k_{n-1}, k_n) Y$, у яких підкреслюються відмінності подібних

одиниць, суттєві з точки зору інформації, що міститься в подібному тексті. ... принципової різниці між синонімією першого типу й другого немає. Мова йде лише про більшу чи меншу зону синонімії, про більший чи менший ступінь синонімічності слів, що задовольняє умови того чи того контексту” [там само, 233].

Диференціюючі контексти в проповіді частіше структурно не виражені або зображені формою *не X, а (але) Y* (*X, а не Y*), у якій експлікується вторинна синонімічна функція — контекстна антонімія [4, 57] або антосинонімія [1, 116]: *Юдеї добровільно обрали земне благополуччя, матеріальні блага, а не духовні цінності* [ПФ].

Специфіка релігійного світобачення зумовлює домінування в конфесійному тексті синонімів, що розкривають зміст об’єктів (істот чи неістот) через вербалізацію важливих сторін їхньої сутності. У цьому процесі беруть участь логічно рівноправні й логічно підпорядковані одиниці. Вони охоплюють загальнономовні синоніми й марковані термінологічні сполуки, серед яких помітне місце займають перифрази (*Троїця, П’ятдесятниця; Воскресіння Христове, Пасха, Великдень; Христос, Спаситель, Відкупитель, Спокутувач; монах, чернець; надія, сподівання; сатана, диявол; гріх, провина; втілення, народження, різдво; розчулений, зворушений; щасливий, блаженний; сенс, суть, значення, мета; муки, страждання і под.*). Логічно рівноправні одиниці утворюють еквіполентні опозиції, мають контрастуючу дистрибуцію й суміжні поняття, обсяги яких перехрещуються, логічно ж нерівноправні вступають у відношення привативної опозиції, їхня дистрибуція – уключена, а взаємодія відбувається між сумісним підпорядкованими поняттями. Синоніми конкретизують, уточнюють значення один одного, причому в різних ситуаціях ті самі одиниці можуть порізно семантично взаємодіяти з описуваним денотатом і між собою: *Любі брати і сестри! Наша рідна Українська церква переживає зараз перші роки свого відродження, свого воскресіння* [ПЛ]; *Світлі й радісні дні Великодніх свят у нас в Україні стають ще більш радісними й величними від того, що й наша матір Україна, наша українська природа в ці дні **воскреслає, оживає** від довгого зимового сну, ясне сонечко викликає до життя й першу травичку й перші квіти й першу зелень на деревах* [ПЛ]. Незважаючи на те, що в тлумачному словникові слово *воскресіння* пояснюється через *відродження*, тобто передбачається їх повне смислове заміщення, у пропонованому фрагменті ці синоніми вступають у відношення неповного заміщення, на що вказує порядок лексем: наступний член семантично багатший від попереднього.

Принципово важливим є питання про контекстну взаємодію синонімів, традиційно кваліфікованих як дублетні (або абсолютні синоніми). Для них типовим є контекст *X = Y, X, тобто (цебто, або) Y*, двостороння імплікація, еквівалентна дистрибуція, однак вони перебувають у відношенні привативної опозиції, яка через неокресленість відмінностей, сприймається як нульова, їх поняття з точки зору обсягу сумісні, підпорядковані. Синоніми такого типу охоплюють значну кількість лексем термінологічного характеру, які зазнали впливу детермінологічних процесів, а також одиниці, позбавлені конфесійного маркування. Найпродуктивнішим різновидом уточнення є уточнення з

елементами пояснення малозрозумілого (незрозумілого) через відоме й близьке або власномовне: *Великдень, цебто Воскресіння Христове, врочисто святкується, але до цього святкування здавна увійшли й поганські звичаї [ПІ]; Браття! І в цей мент Христос між нами, Він жеде нашого каяття, жеде нашої щирої сповіді перед Ним, щоб зараз же зняти з нашої душі всі її гріхи, загоїти всі рани [ПЛ].*

Стилістичні функції найвиразніше репрезентуються стилістичними та семантико-стилістичними синонімами. Характерною рисою таких одиниць є наявність у їхньому значенні прагматичного елемента (конотативного макрокомпонента семіми), який виражає ставлення мовця до того, про що він говорить. “Вибір синоніма може залежати від ставлення мовця до висловлювання, до особи, яка сприймає це висловлювання, від тих фактів, які визначають стиль” [5, 76]. Ставлення й зумовлює відповідні функції синонімів. Найголовнішою з них є функція оцінки – позитивної чи негативної: *Великий залицяльник – диявол на самому порозі Церкви відбиває у більшості з них [людей] смиренне усвідомлення того, хто вони і навіщо сюди прийшли. І людина не входить, а “ввалюється” у Церкву зі всім тим, що є і залишилось у ній від прожитого життя, і в такому стані одразу ж починає судити і радити, що в Церкві правильно, а що вже пора змінювати [ПФ]; Ми торжествуємо в ці дні, тому що в особі Богородиці маємо свою Небесну Матір, заступницю роду християнського... Ми радіємо в Її свята, бо в Її особі маємо Небесну Покровительку, Молитвеницю [ПФ1] і под.* Значення синонімів у поданих фрагментах мають двочленну структуру: денотативний макрокомпонент, семі якого зображують ознаки денотата, і конотативний макрокомпонент, що містить оцінні, емоційні, стилістичні семі.

Для значної кількості стилістичних та семантико-стилістичних синонімів у проповіді через закріпленість за ними відповідного вживання характерне явище так званого семантичного зсуву. Найокресленіше воно репрезентується на прикладі одиниць *тіло, плоть, матерія; жертва, дар; уста, рот, губи; думка, помисел* і под. Семантичні зсуви спостерігаються як у тому самому мовленнєвому просторі в одиницях, які вступають у відношення взаємодії й взаємовпливу, так і виходять за його межі внаслідок неоднакового семантичного наповнення синонімів у різних стильових сферах (конфесійній і світській (у широкому розумінні). Саме на тлі цих процесів аналізовані явища й стають помітними. Так, у світському тлумаченні *тіло – 2. Організм людини з його зовнішніми і внутрішніми проявами // Умовна назва матеріальної оболонки людини як протилежності її духовному, психічному світу // Останки померлої людини (Д2) [3]; плоть – 1. Тіло людини або інших живих істот (на противагу психіці; духовному началу) // Людське тіло як джерело, носій чуттєвості (Д1) [3], у релігійному – за словом *тіло* закріпилося значення, що вище представлено як важливий відтінок значення, причому з деякими видозмінами “назва матеріалізованої оболонки людської душі, яка протиставляється їй”, а лексема *плоть* функціонує переважно зі значенням “людське тіло як джерело, носій чуттєвості”. Слово *тіло* може позитивно або негативно оцінюватися мовцями. Позитивна оцінка пов’язується зі сприйманням відповідного денотата як Божого*

творіння, як біологічного організму, що виконує поставлені перед ним завдання й підпорядковується душі. З такою оцінкою слово вживається в текстах, де йдеться про дії святих праведників або вказується на потенційні властивості денотата на часовій шкалі після гріхопадіння людини або на реальні до появи гріха: *Перші люди жили в раю в стані невинності. Їхнє тіло було чистим посудом чистої душі. З втратою душевної чистоти стало нечистим і тіло [ПФ].* Негативна оцінка супроводжує значення слова *тіло*, якщо воно використовується проповідником з лексично вираженим чи імпліцитним означенням *грішне*. Словосполучення *грішне тіло* зіставляється зі словом *плоть*. Значення лексем *тіло*, *плоть* градаційно структуровані, бо семема слова *плоть* репрезентує переважно критичний вияв гріховності, який, зрозуміло, гнівно засуджується. Це підтверджується й однокореновими назвами, використаними в текстовому масиві, хоч іноді сема “критичний вияв гріховності” з’являється й у значенні слова *тіло*, тоді домінуюча кількість сем обох семем урівноважується, а слова стають взаємозамінними: *Перевагу душі над тілом підкреслив Господь наш Ісус Христос, коли сказав: “Душа чи не більше їжі, а тіло одягу” (Мв. 6, 25).* Цю істину повинні зрозуміти усі люди, які живуть вимогами й інтересами *плоті*. Вище благо життя вони бачать у тому, щоб усе було добре для *тіла* [ПФ]. Якщо зіставити семантичний обсяг обох лексем, то стане очевидним, що в одному значеннєвому просторі вони вступають у відношення привативної опозиції через ширші семантичні межі слова *тіло*, в іншому – творять еквіполентну, оскільки мають як спільні, так і відмінні семи. Уживається лексема *плоть* і зі значенням “матерія взагалі”. У ньому окреслені семи “тимчасовість”, “другорядність”, а також ті, що вказують на стильову належність і стилістичне забарвлення “книжне”. Із цим значенням слово може мати цілком позитивне емоційно-оцінне забарвлення, однак сема “гріховність” все-таки зберігається, актуалізуючись чи не актуалізуючись у тексті: *Апостол Павло про цей факт виявлення одвічної Божої тайни [Благовіщення] каже: “І безперечно – велика благочестя тайна: Бог явився у плоті, виправдав Себе в Духові, показав Себе ангелом, проповіданим у народах, прийнятим вірою у світі, вознісся у славі” (1 Тим. 3, 16)...* А людський розум іде в своїх запитаннях далі: як узагалі Бог, який є Духом, може з’єднатися з *матерією* [ПФ1]. Синонімічна взаємодія лексем *плоть*, *матерія* у виділених фрагментах робить актуальною в значенні слова *плоть* сему “часова обмеженість” за рахунок уточнювальної й пояснювальної ролі синоніма *матерія*.

Найвищим ступенем продуктивності характеризуються одиниці *тіло*, *плоть*, оскільки вони безпосередньо стосуються людини. Слово ж *матерія* з вираженою вказівкою на матеріальний світ узагалі використовується спорадично. Варто зазначити, що функціонування синонімів *тіло*, *плоть* детермінується ще й особливостями проповідницького стилю священнослужителя. Подібуються випадки розщеплення значення слів *тіло*, *плоть* з метою конкретизації: *тіло і кров*, *плоть і кров*. Тіло людини складається з твердої та рідкої речовини. Лексема *кров* називає рідку речовину, до того ж таку, що є основною й забезпечує життєдіяльність тіла як матеріальної оболонки. У такому поєднанні аналізовані синоніми співвідносяться лише з чітко окресленим

денотатом і в проповідях функціонують то як окремі слова, пов'язані віднесеністю до того самого денотата (його два невід'ємні, проте семантично вільні складники), то як частини фразеологічної єдності, елементи єдиного значення – “єство, сутність”.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що для слів, пов'язаних синонімічними відношеннями, найтиповішими структурними типами їхньої взаємодії є: $X, Y, Z\dots$; $X \text{ і } Y$; $X, \text{ тобто (або) } Y$; $X = Y$. У цих контекстах реалізуються властиві для синонімів семантичні функції заміщення (повного заміщення, неповного заміщення) та уточнення з конкретними проявами в кожній мовленнєвій ситуації, а також стилістичні функції, основною з яких виступає функція оцінки. Особливості релігійного світобачення зумовлюють появу семантичних зсувів у значенні мовних одиниць та нових значень відомих слів, що сприяє розширенню їхніх синонімічних меж.

ДЖЕРЕЛА

- ПД – Димитрій, ігумен. Слово про розумне засвоєння істин віри // Православний вісник. – 1996. – № 7-8. – С. 19.
- ПІ – Іларіон, митрополит (Іван Огієнко). Навчаймо дітей своїх української мови! Проповіді. – Вінніпег, 1961. – 57 с.
- ПЛ – Липківський Василь, митрополит. Проповіді на неділі і свята. Слово Христове до українського народу. – США, 1988. – 609 с.
- ПТ – Теодор о.Форостій, протопресвітер. Недільні проповіді з додатком Різдва і Богоявлення. – С.Бавнд Брук-Київ, 1992. – 200 с.
- ПФ – Філарет, Патріарх. Де і в чому шукати щастя? Проповіді. Книга перша. – Ужгород: Закарпаття, 1997. – 255 с.
- ПФ1 – Філарет, Патріарх. Проповіді: У 2-х т. – Т.1. – К., 1999. – 535 с.

ЛІТЕРАТУРА

1. Караулов Ю. Н. Общая и русская идеография. – М.: Наука, 1976. – 355 с.
2. Новиков Л. А. Семантика русского языка. – М.: Высш. школа, 1982. – 272 с.
3. Словник української мови: В 11 т. / Ред. кол.: І.К.Білодід (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 1970-1980.
4. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка. – М.: Просвещение, 1972. – 327 с.
5. Шапиро А. Б. Некоторые вопросы теории синонимов (на материале русского языка) // Доклады и сообщения Института языкознания АН СССР. – М., 1955. – Т.8. – С. 72-81.
6. Шмелёв Д. Н. Проблемы семантического анализа лексики. – М.: Наука, 1973. – 279 с.

The article deals with the problem of representation of the lexical synonyms in the confessional style. The author also analyses structural models and its semantic and stylistic functions, elucidates specific of the semantic structure of similar by meaning words and its connections with lexical encirclement.

Key words: confessional text, diagnostic context, semantic functions, stylistic functions, function of valuation, function of closer definition, function of substitution, semantic movement, seme, sememe, meaning, opposition, encirclement.